

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Notationes quatuor circa prædicta, num. 21.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

gratuitis, ut in legatis, institutione hæ-
redis, & similibus, quæ irrita sunt si er-
ror contingat circa causam & motivum
principale donandi, undecumque pro-
venit error, non vero militat in em-
ptionibus & venditionibus, propter
rationem modo à nobis insinuatam
nu. 19. in ratione primi dicti, lege Fa-
gundez & aliosque.

e *Leff. lib. 2. c. 16. dub. 5. n. 33. loquendo
quando res est integra, quod certe non est
improbabile.* f *Fag. l. c. l. item Mol.
tr. 1. de just. d. 209. & Sanch. in Decal.
l. 4. c. 2. & Delug. t. 2. de just. d. 22. sec. 2.
num. 69. & 89.*

Notationes quatuor circa prædicta.

21. Notatio prima: si emens dicat
expressè in hunc modum; *Si vinum
non est vetus, nolo illud à te emere* (idem
puto, quia æquivalens est, si dicat, *ven-
de mihi vinum vetus, vel illius loci*) con-
tractus g nullus erit, in casu, quo de-
prehendatur vinum non esse vetus, nec
illius loci, etiam nullo præcedente do-
lo venditoris, vel alterius, quamvis sit
error in sola qualitate. Ratio est, quia
in hoc casu consensus fuit conditiona-
tus; quare, conditione non posita, nul-
lus fuit consensus; nisi forte adsit ali-
quando consensus implicitus; id quod
evenit, quando dicta res accepta est
ejusdem substantiæ, ejusdemque bo-
nitatis, utilitatisque cum illa, quæ à te
experita fuit: ut si vinum novum sit
æque bonum, ac vetus; dixi (ejusdem
substantiæ) nam si esset diversæ, ut si
esset oleum pro vino, nullus est con-
tractus, quamvis tu, si scivisses oleum,
etiam emisisses, quia tunc tuus consen-

sus nunquam fuit circa substantiam
olei.

g *Dicast. li. 2. de just. tr. 3. d. 1. dub. 6.
& tr. 9. d. 4. dub. 1. n. fine.*

Si vero ejusmodi venditionis con-
tractus cum errore circa qualitatem,
nequaquam cum prædicta, vel simili
conditione fuit celebratus, nullo dolo
præcedente, validus erit contractus; ut
si emens dicat, *vende mihi vinum*, in-
tendens emere vetus, cum tamen po-
stea deprehendat esse novum. Ratio
est clara ex dictis, quia hic adest con-
sensus ad substantiam; error enim so-
lum est in qualitate, de qua hic loqui-
mur, nec emptio facta est sub condi-
tione, quia voluntas ementis mente re-
tenta nihil operatur, nec ex alia parte
præcessit ullus dolus, ergo ex nullo ca-
pite infirmabitur emptio; quantum-
cumque dicat nunc emptor, si scivis-
sem, non emissem; atque si iusto pre-
tio emptum est vinum, nihil est præ-
terea supplendum.

22. Notatio secunda. Quando do-
lus dedit causam contractus, & univer-
saliter, quando decipiens ementem de-
cepit, obligaturne semper idem de-
cipiens, monere deceptum de dolo, ut
si velit rescindere contractum, rescin-
dat, vel supplementum pretij acci-
piat? de dolo positivo agimus: nam
de dolo negativo, id est, quando ven-
dens nihil dicit, non tamen revelat vi-
tium occultum rei, quam vendit, dice-
mus mox à n. 32. Respondeo, si res non
est integra, v. g. emptor jam bibit vi-
num novum, non est b venditor obli-
gatus monere, quia superfluum id es-
set; solum igitur suppleat pretiū: quod
si pretium fuit æquale, ad nihil ob-

ligatur,

ligatur,

ligatur, sed solum ad penitendum de peccato doli, secundum ejus gravitatem. Si res est integra, erit distinguendum: nam si res æque illi emptori utilis est, non obligabitur venditor monere, quia licet emptor involuntarie emerit, nunc verò rem habendo æque utilem, potest præsumi, ipsum assentiri, vel certè nō valdè esse invitum ad eam rem retinendam: sed in pretio debet semper fieri æqualitas; ut certum est. Quod si non est æque utilis, vel saltem fere æque, aderit certè obligatio monendi, & rescindendi contractum, quia si est in re gravi, sicuti graviter decipitur emptorem, sic graviter continuatur in deceptione. Dico, in re gravi; nam Molina: excusat à mortali vendentes, dum clamant, vinum suum esse vetus, esse talis loci, cum non sit: si enim æqualis est bonitatis & pretij, non graviter (ait) sic lādunt emptores. Verum ego inde etiam hos regulariter excuso, quia jam omnibus est exploratum, eos exaggeratè, & ut alliciant ementes, sic proclamare.

b Mol. d. 381. circa finem. c Mol. l. c.

23. Notatio tertia: quod contractus, quibus dolus causam dedit, non obligent, nec sint validi &c. verum habet etiam si firmati juramento fuerint, quia juramentum promissorium adhærens contractui, semper intelligitur conditionatum, id est, si contractus est validus; id, quod clarè docuimus lib. 3. cum de juramento, & docet Fagundez loco citato cap. 42. num. 11. Alijque.

24. Notatio quarta: hætenus allata nō omnia procedunt in contractu matrimonij, de quo alibi l. à nobis dictum est, & poterit legi Sanchez m, nec in

sponsalibus n, quæ cum tendant ad insolubile vinculum matrimonij, requirunt omnimodam libertatem, immo nec in professione religiosa, nec item in votis biennij Societatis Iesu, de quibus videri poterit Delugo o.

1 sup. l. 3 §. 5. num. 26. m Sanchez. l. 7. de matr. d. 18. & deinceps. n Sanchez. l. 1. matr. d. 62. n. 3. o Delug. l. c. nu. 88.

De vendente rem, cujus vitium non cognoscitur ab emente.

25. De vitio intrinseco rei agimus, quod est, quando res ipsa, quæ venditur, non habet solitam bonitatem, intentam ab ementibus; nam vitia, ut sic loquar, extrinseca, non esse necesse aperire, colligitur ex superius dictis p; extrinsecum autem vitium illud appellamus, quod rei pretium diminuit, ratione alicujus extrinseci, ut ob abundantiam brevi superventuram, ob raritatem futuram emptorum &c. de qua re ibidem dictum est satis.

p sup. §. 4.

26. Iam vero certum in nostra hac questione est primò, vendentem, sive interrogatum, sive non interrogatum, qui tacet vitium intrinsecum notabile rei, quam vendit, quo cognito emptor non emisset; irritum, sive certe irritandum facere venditionis contractum, peccare, & ad restitutionem obligari. Ratio est, quia, tunc, cum dolus de causam contractui, decipitur in re gravi emptor: unde debet ipsi restitui, etiam in foro conscientie, pretium: immo ad illud rehabendum datur in foro externo actio, quæ vocatur redhibitoria.